

PROTECCIÓN CIVIL DA XUNTA DE GALICIA

MEDIDAS DE AUTOPROTECCIÓN FRONTE AO RISCO DE INCENDIOS FORESTAIS

Que facer para evitar o lume e protexer as
nosas casas dos incendios forestais

Plan especial de protección civil ante
o risco de incendios forestais en Galicia

Índice

1. Coñece o monte e o risco de incendio	3
2. As faixas de protección ou de xestión de biomasa	4
3. Como mellorar a protección da nosa casa ante os incendios forestais	6
4. Como mellorar a protección das aldeas, urbanizacións e casas illadas ante os incendios forestais	8
5. Que facer cando vemos un incendio forestal	10
6. Sistemas de alerta en caso de incendio	11
7. Normas de actuación en caso de emerxencia por incendio forestal en núcleos habitados	12
A. Confinamento na casa.....	12
B. Protección activa da casa	13
C. Evacuación programada da vivenda	14
8. Como protexernos do incendio no monte	15
9. Como protexernos do incendio no coche	16
10. ¿Estamos protexidos/as ante os incendios forestais? Listaxe de verificación.....	17

I | Coñece o monte e o risco de incendio

Galicia ten 314 municipios con 31.550 núcleos de poboación e unha superficie forestal de 1,4 millóns de hectáreas (o 66 % do territorio). A dispersión da poboación, o minifundismo e a ubicación de vivendas dentro das zonas forestais supoñen un risco potencial para as persoas e os bens en caso de incendio.

O incendio forestal máis común en Galicia é o lume de solo que se inicia nos combustibles lixeiros pegados ao chan. Pero o máis perigoso é o de copas que se produce cando, debido á continuidade vertical e horizontal da vexetación, as lapas pasan ás copas das árbores. Son os máis perigosos porque avanza a gran velocidade, orixinan focos secundarios e poñen en perigo persoas, casas e infraestruturas no medio rural.

O fin desta guía é aconsellar sobre as medidas de autoprotección individuais e colectivas das casas, aldeas e urbanizacións fronte aos incendios forestais.

Tamén se dan recomendacións sobre as formas de actuar en caso de emerxencia por incendio forestal en núcleos habitados.

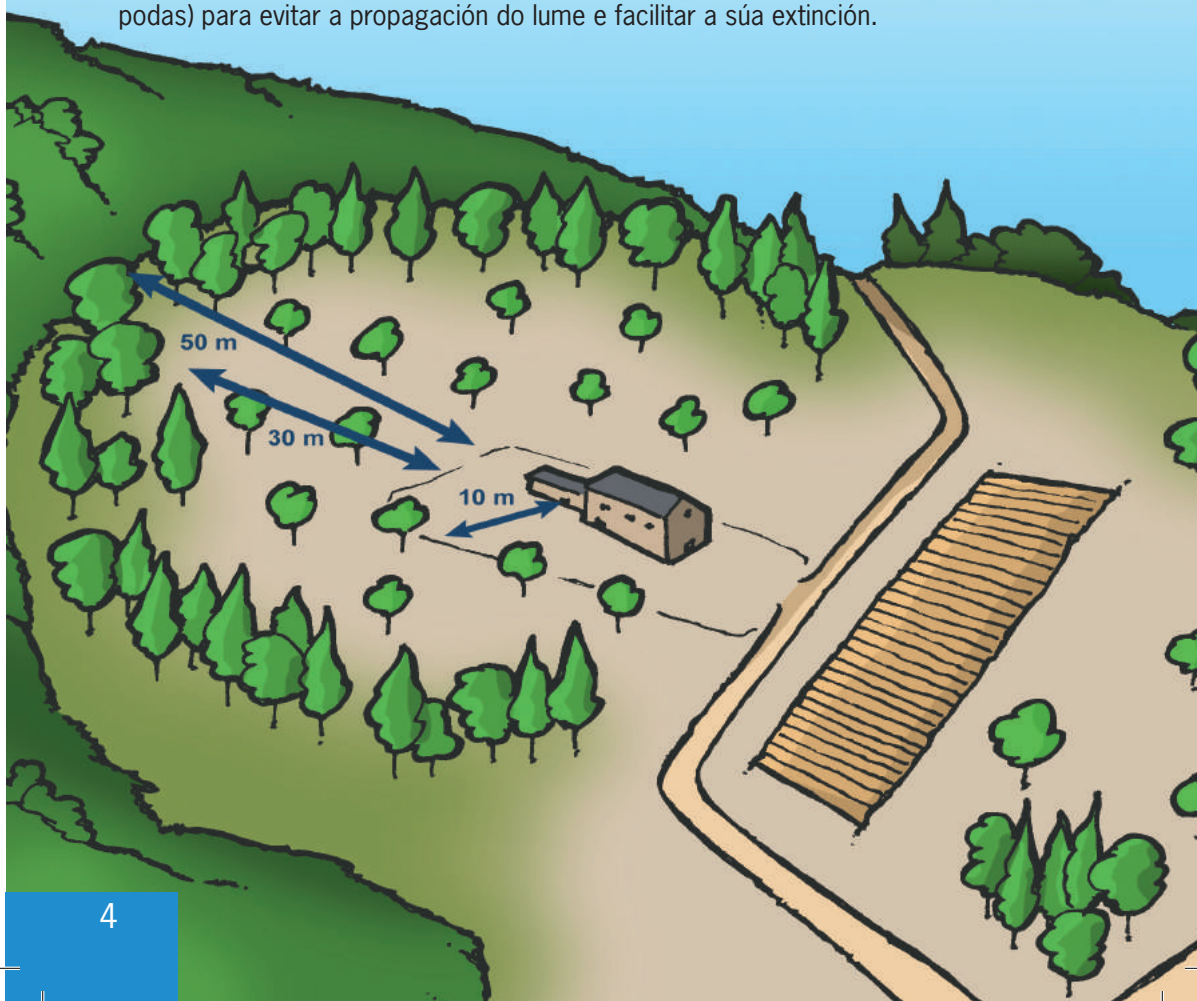

2 | As faixas de protección ou de xestión de biomasa

O comportamento do incendio depende do tempo atmosférico (calor e vento), do combustible vexetal dispoñible e da topografía. Non podemos actuar sobre o relevo nin sobre o clima pero si sobre a vexetación rompendo a súa continuidade.

A Lei 3/2007, de prevención e defensa contra incendios forestais de Galicia, obriga a manter faixas de protección arredor de núcleos de poboación, casas illadas, equipamentos sociais, polígonos e outras edificacións situadas en zonas forestais e nas súas áreas de influencia (zonas circundantes a menos de 400 metros do monte).

As faixas (denominadas secundarias) son bandas de terreo onde se modifica o tipo, altura, volume e estrutura da vexetación mediante traballos silvícolas (rozas, rareos e podas) para evitar a propagación do lume e facilitar a súa extinción.

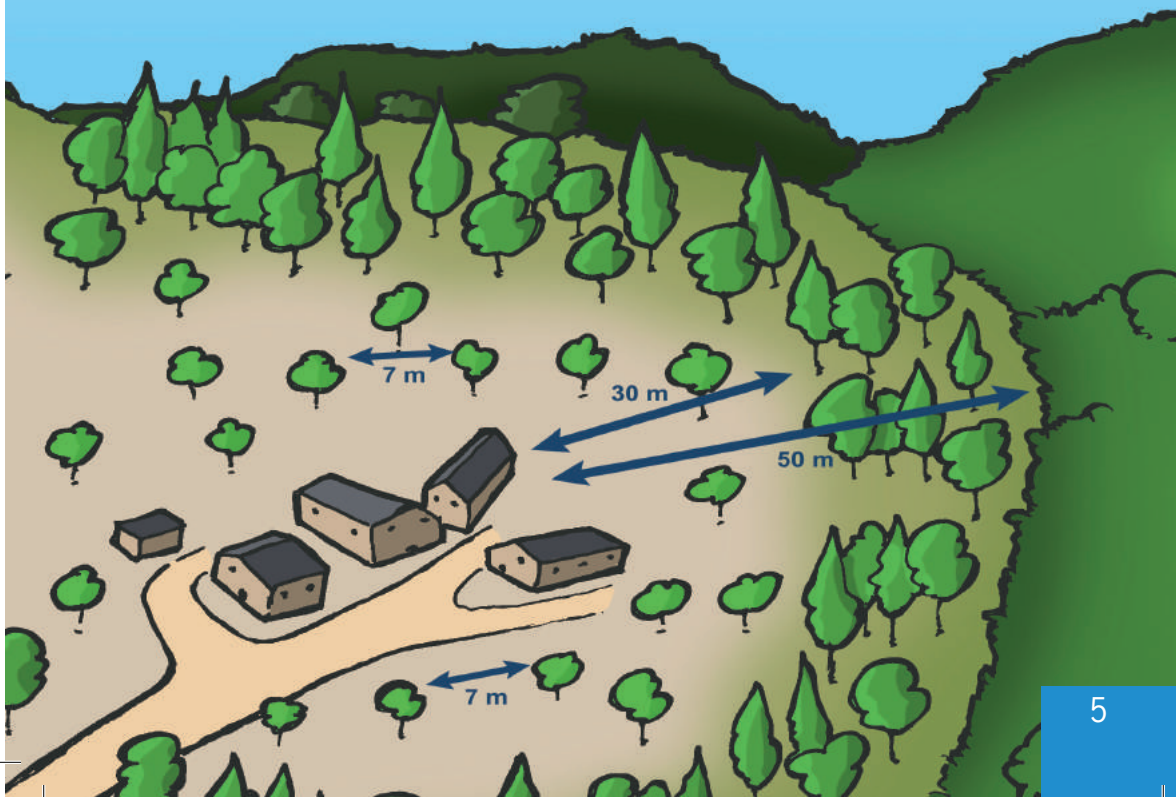

Se temos edificacións ou explotacións agrarias nunha zona forestal ou preto dela, podemos defendelas mediante a xestión correcta da biomasa vexetal destas faixas.

Todas as persoas propietarias ou titulares dos dereitos dos predios teñen a obriga de manter estas faixas e realizar a xestión da biomasa antes do 30 de xuño de cada ano.

A xestión da biomasa consiste en manter libre de maleza e rarear e podar o arboredo nunha franxa perimetral de 50 m arredor de solo urbano, núcleos rural e urbanizable, urbanizacións, edificios, vivendas illadas, depósitos de lixo e parques e instalacións industriais nas zonas forestais e de influencia forestal. Nesta banda, as árbores deberán estar suficientemente rareadas e separadas entres si.

Ademais, nos primeiros 30 m da faixa non poderá haber especies que favorezan a propagación do lume como piñeiros, acacias e eucaliptos, toxos ou xestas.

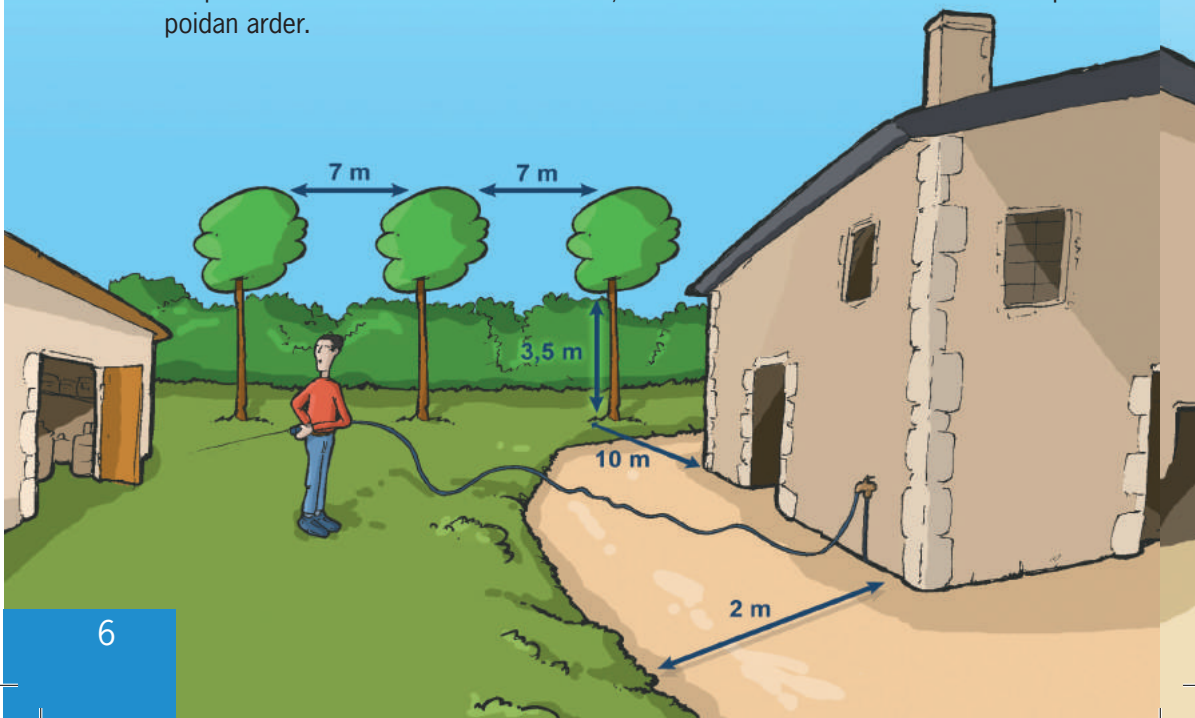

3 | Como mellorar a protección da nosa casa ante os incendios forestais

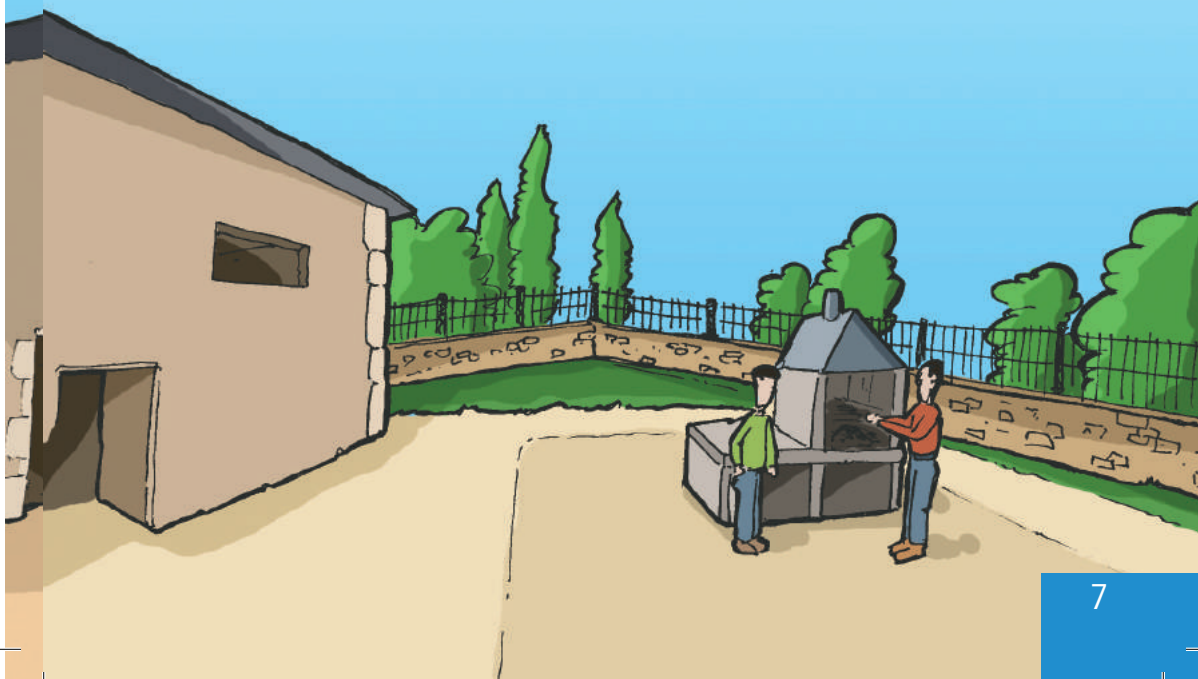
Ante un incendio forestal, o máis seguro é estar lonxe do lume, pero non sempre é posible. De feito, nalgúns casos pode ser moi perigosa a evacuación.

Deseguido damos uns consellos para preparar a nosa casa como refuxio en caso de confinamento:

- Manter unha franxa totalmente libre de vexetación e de restos vexetais de polo menos 2 metros arredor das fachadas e de 10 m libres de árbores.
- Na leira ou xardín, favorecer a descontinuidade vertical e horizontal do combustible vexetal, mantendo ás árbores e arbustos separados suficientemente e podados ata 3,5 metros de altura.
- Manter os alboios de leña separados da vivenda. Os silos de biomasa forestal (estelas ou pellets) estarán en recintos illados, protexidos e ventilados.
- Os depósitos de combustibles líquidos (gasóleo) e gasosos (propano, bombonas de butano, etc.) estarán en recintos protexidos e ventilados.
- Coidado coa cheminea! Cómpre protexela para evitar que entren na casa faíscas ardendo.
- Limpar os tellados e canlóns de follas, ramallada e outros restos vexetais que poidan arder.

- Ter unha manguera de rega flexible e longa de sobras que dea para rodear a casa.
- Dispor de extintores polivalentes ABC (lumes de sólidos, líquidos e corrente eléctrica) en garaxe, cociña e sobrados.
- Evitar os peches estremeiros sintéticos (policarbonatos, metacrilatos, PVC, etc). Evitar tamén as mallas de ocultación vexetais (uz ou canizo). Son moi inflamables.
- No xardín e sebes perimetrais empregar preferentemente arbustos de folia verde todo o ano. Rexeitar as especies arbóreas altamente combustibles.
- As parrillas serán preferentemente de obra e estarán rodeadas por unha devasa de 3 m.
- As queimas de restos vexetais ou forestais amoreados en terreos agrícolas ou en terreos forestais (e nas súas zonas de influencia), están suxeitas respectivamente a comunicación ou autorización de queima. Están prohibidas nas épocas de perigo alto de incendios (xullo, agosto e setembro) ou cando as condicións meteorolóxicas poidan dificultar o seu control.
- Buscade alternativas ao uso do lume e, en caso de empregalo, extremade as precaucións e facelo nas épocas e zonas permitidas.

4 | Como mellorar a protección das aldeas, urbanizacións e casas illadas ante os incendios forestais

De seguido damos uns consellos para evitar a propagación do lume nos núcleos habitados e noutras edificacións se chega o incendio:

Protexendo os núcleos de poboación, as casas illadas e os arredores

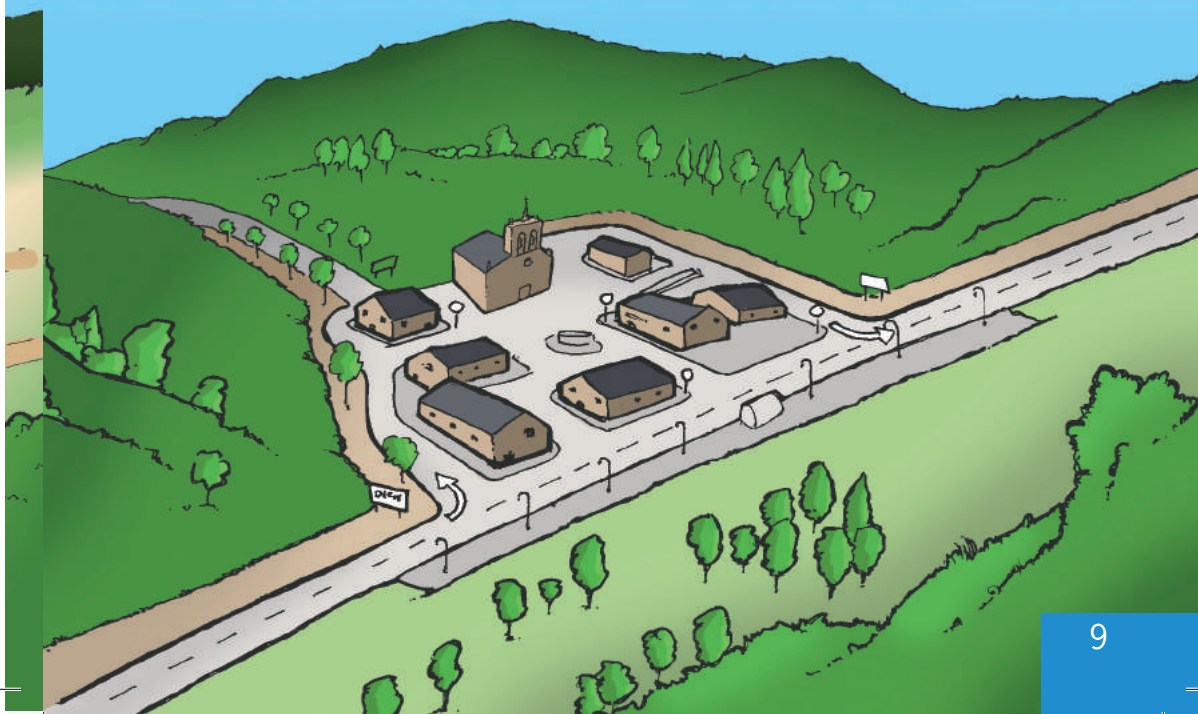
- Cumprir as normas de faixas de protección ante os incendios establecidas na Lei para as casas illadas e núcleos situados en zonas forestais e de influencia (situadas a menos de 400 m do monte).
- Manter limpas de maleza e de restos vexetais as parcelas edificables nos núcleos rurais e rarear e podar o arboredo.

Facilitando o acceso aos medios de extinción e evacuación

- As vías de acceso teñen que permitir o paso de vehículos de extinción e de evacuación de persoas.
- As vías e camiños de acceso ás casas, núcleos, urbanizacións e outras edificacións deberán estar limpos na plataforma de rodamento e nos 2 metros desde a aresta exterior.
- Sinalizar as rúas ou camiños sen saída.
- Coidar a numeración visible e correcta das casas.
- As urbanizacións estarán equipadas con rede de hidrantes.
- Non aparcар en rotondas e rúas estreitas para non dificultar o paso dos vehículos de emerxencias.
- As árbores dos espazos comúns non deben invadir as parcelas e estarán podadas ata 3,5 m para facilitar o paso de camións contra incendios.

5 | Que facer cando vemos un incendio forestal

- Chamar ao 085 ou ao 112 e dar toda a información posible.
- Alertar á veciñanza.
- Actuar segundo o plan de autoprotección no caso de urbanizacións que contén con el.
- Seguir sempre as indicacións dos medios de extinción, bombeiros, protección civil e corpos de seguridade.
- Prepararse para, se for necesario, aplicar as medidas de actuación (confinamento ou evacuación). Cómpre coñecer as vías de acceso e de evacuación da nosa vivenda.

6 | Sistemas de alerta en caso de incendio forestal

Cando a túa casa, granxa, aldea ou urbanización está ameazada por un incendio forestal, podes recibir avisos e información a través de varias canles:

- Megafonía móbil dos vehículos de protección civil e corpos de seguridade (garda civil, policía local e policía nacional).
- Aviso personalizado directo (porta a porta) en lugares pequenos ou casas illadas.

7 | Normas de actuación en caso de emergencia por incendio forestal en núcleo habitado

Dependendo das dimensións e características do incendio forestal e dos riscos, as autoridades poden determinar varias medidas de actuación.

A. CONFINAMENTO NA CASA

A casa é o lugar máis seguro cando o lume avanza rapidamente e a evacuación pode resultar perigosa. Se as autoridades non vos dan outras instrucións, refuxiádevos na casa e seguides os seguintes consellos:

- Entrade toda a familia na vivenda e mantédevos agrupados/as. Pechade os animais domésticos.
- Retirade calquera obxecto combustible de arredor da casa.
- Pechade portas, ventás e chaves de paso de gasóleo, gas e outros combustibles.
- Tapade calquera abertura para evitar a entrada de fume e gases do incendio. Preparade os extintores.
- Enchede de auga a bañeira e lavadoiros. Mollade de seguido as zonas ameazadas polas lapas.

B. PROTECCIÓN ACTIVA DA CASA

En caso de confinamento na casa, ademais de seguir os consellos anteriores, pódense aplicar as seguintes accións directas de defensa contra o lume:

- Para loitar contra o lume cómpre protexerse con roupa de algodón de manga longa, calzado pechado e tapar a boca cun pano húmido para respirar.
- Colocar mangueras de auga que cheguen a todos os puntos da casa.
- Mollar o perímetro da parcela e da vivenda e apagar os pequenos lumes que se produzan.

C. EVACUACIÓN PROGRAMADA DA VIVENDA

As autoridades poden ordenar a evacuación cando o percorrido de escape sexa seguro. Cómpre seguir as seguintes normas:

- Pechar as portas, ventás e chaves de paso de gasóleo, gas e outros combustibles.
- Evacuar axiña pero con calma. ¡Teñen prioridade os cativos e cativas, as persoas maiores e as persoas con dificultades!
- Marchade en dirección contraria ao lume ata chegar a un lugar seguro (designado polas autoridades).
- Librar e facilitar o paso aos vehículos de emerxencia.

8 | Como protexernos do incendio no monte

Se o incendio forestal nos colle no monte atenderemos ás seguintes recomendacións:

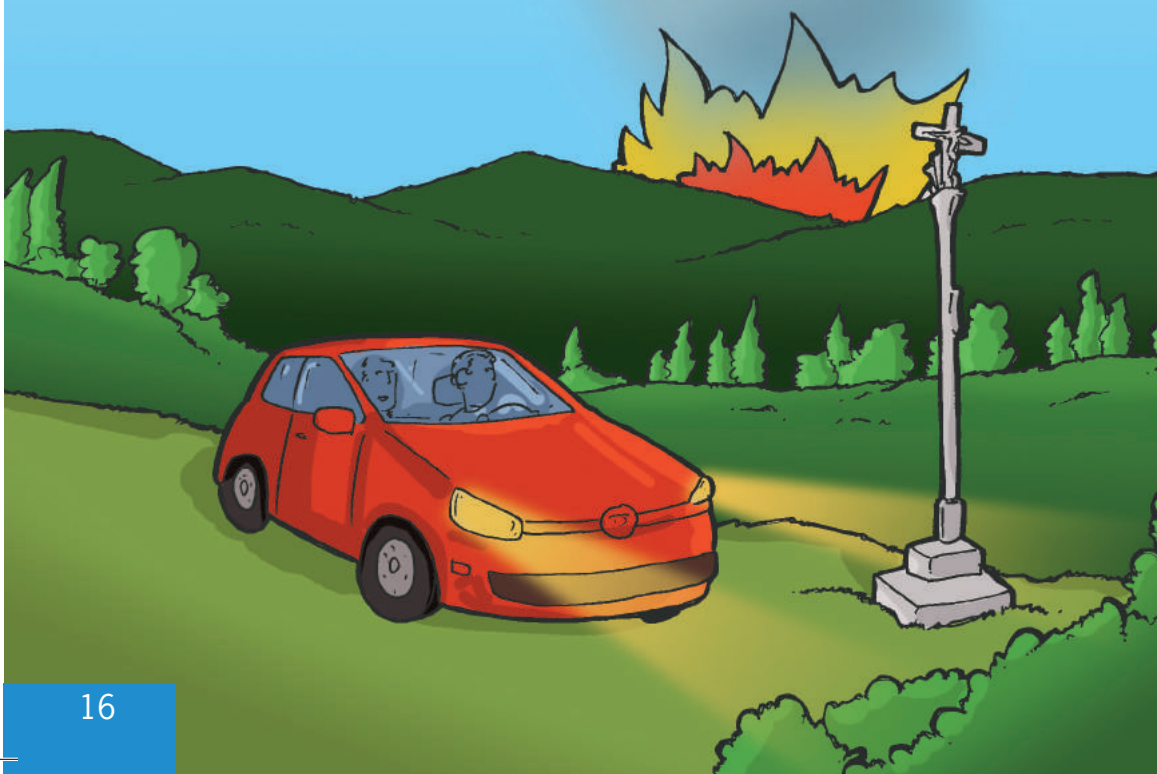
- Fuxir en dirección contraria ao lume e intentar rodealo ou pasar directamente ao queimado. No correr cara arriba cando o lume sobe pola ladeira.
- Poñer un pano mollado na cara para evitar o fume.
- Fuxir das valgadas e corgas estreitas. Non se agochar en covas nin pozos.
- Nas ribeiras do mar e de ríos, achegarse á auga e meterse nela se é preciso.
- Pisar sobre chan seguro. Non correr costa abaixo.

9 | Como protexernos do incendio no coche

Se o incendio forestal nos colle no coche atendede as seguintes recomendacións:

- Comunicar por teléfono a nosa situación ao 112.
- Parar o vehículo nun lugar protexido.
- Pechar portas e ventás e parar a ventilación do coche.
- Prender as luces para facilitar a nosa localización.

10 | ¿Estamos protegidos/as ante os incendios forestais?

Listaxe de verificación

Na nosa vivenda

1. Ventás e aberturas

- a. Hai algunha abertura ou cheminea por onde poden entrar gases do incendio.
- b. Pódense pechar todas as aberturas e as ventás son de vidro e madeira ou aluminio.
- c. A vivenda queda perfectamente illada do lume. As ventás contan con dobre vidro e as persianas son ignífugas. A cheminea está pechada.

2. Vexetación arredor da casa

- a. Hai árbores tocando a fachada ou plantas trepadoras nalgunha das paredes. Os tellados teñen follas, pólas ou outra materia orgánica que pode arder.
- b. Hai polo menos 2 metros libres de vexetación arredor da fachada e de cando en vez limpo o tellado de follas, pólas ou outra materia orgánica que pode arder.
- c. Arredor da casa hai 10 metros libres de árbores e regularmente limpo o tellado de follas secas, pólas ou outra materia orgánica que pode arder.

3. Manguera de rega

- a. Arredor da casa non hai manguera de rega.
- b. Hai unha manguera de rega, pero só chega a algunhas partes da parcela.
- c. Hai unha manguera de rega que chega a calquera punto da parcela e teño un sistema para facela funcionar.

4. Peche da parcela

- a. Está feito de materiais vexetais ou sintéticos inflamables.
- b. É de vexetación verde todo o ano e non dá moitos restos vexetais.
- c. Está feito con materiais incombustibles (pedra, bloques, metal, ...).

5. Combustible doméstico almacenado

- a. Hai un depósito homologado de gas, gasolina ou biomasa a menos de 10 metros da casa.
- b. Hai un depósito homologado de gas, gasolina ou biomasa a máis de 10 metros da casa.
- c. Teño unha pila de leña ou achas a menos de 10 metros da casa. Os depósitos de gas ou gasolina homologados están soterrados ou nun recinto ventilado.

Nas aldeas, urbanizacións ou casas illadas

6. Sinalizacións en urbanizacións ou núcleos rurais

- a. As rúas de entrada e saída non están sinalizadas; as rúas sen saída e os puntos de auga non están marcados e as casas non están numeradas de xeito visible.
- b. As rúas de entrada e saída están sinalizadas aínda que as rúas sen saída e os puntos de auga non o están. As casas tampouco están numeradas.
- c. Están sinalizadas todas as rúas; tamén as que non teñen saída. As casas están numeradas e os puntos de toma de auga sinalizados.

7. O acceso

- a. Só hai un camiño de acceso ou, aínda habendo varios, son estreitos e só permiten o paso dun coche.
- b. Hai máis dun camiño de acceso, pero non permiten a entrada dun vehículo contra incendios, aínda que si poden cruzar dous coches.
- c. Hai varios camiños de acceso suficientemente amplos para o paso de dous coches en sentido contrario e dun camión de bombeiros/as.

8. A faixa de protección perimetral

- a. A casa, aldea ou urbanización non ten faixa de xestión de biomasa arredor.
- b. Hai unha faixa de menos de 50 metros arredor de case todo o núcleo de casas pero non cumpre cos requisitos de tratamento da vexetación.
- c. Hai unha faixa de polo menos 50 metros arredor de todo o núcleo e cumpre con todos os requisitos de tratamento da vexetación.

9. Parcelas non edificadas

- a. As parcelas non edificadas teñen moita maleza e moita densidade de árbores.
- b. A maior parte das parcelas non edificadas están sen maleza e arboredo moi raro.
- c. Todas as parcelas non edificadas están libres de maleza e case que non teñen árbores.

O plan de autoprotección

10. Plan de autoprotección para emerxencias

- a. Non sei se hai plan de autoprotección na miña aldea ou urbanización, aínda que tanto dá.
- b. Na urbanización, núcleo ou concello hai un plan de emerxencias pero non o adestramos.
- c. Na urbanización ou núcleo hai un plan de emerxencias e témolo ensaiado hai menos de tres anos.

Puntuación

Respostas a: 0 puntos

Respostas b: 1 punto

Respostas c: 2 puntos

Menos de 8 puntos:

Podedes sufrir un incendio con consecuencias graves. Tedes que tomar medidas para reducir o risco de incendios.

Entre 8 e 16 puntos:

Pódese reducir a probabilidade de sufrir un incendio. Aplicade os consellos de autoprotección desta guía.

Máis de 16 puntos:

Noraboa. Xa tomastes medidas preventivas, aínda que non hai que baixar a garda.

Atoparedes máis información en:
www.xunta.es/

Protexe a túa casa fronte aos incendios forestais

En situación de risco chama ao 112.

Segue as indicacións dos medios de extinción e dos corpos de seguridade

SEGUIDE OS CONSELLOS DESTA GUÍA, PREPARADE A VOSA CASA E O CONTORNO ANTE UN INCENDIO E APLIQUE AS MEDIDAS DE AUTOPROTECCIÓN AXEITADA PARA CADA SITUACIÓN

Este manual foi elaborado pola Dirección Xeral de Emerxencias e Interior coa colaboración da Dirección Xeral de Ordenación e Produción Forestal

**XUNTA
DE GALICIA**